

København, 27. november 2006

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
im@im.dk

Vedr. udkast til bekendtgørelse om kunstig befrugtning

Landsforeningen for bøsser og lesbiske har følgende bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om kunstig befrugtning.

Med ophævelsen af § 3 i lov om kunstig befrugtning får såvel lesbiske som enlige adgang til behandling. Udkastet dækker den situation at enlige eller heteroseksuelle par behandles, men der er væsentlige mangler i forhold til andre typer børnefamilier.

Opbevaring og destruktion af befrugtede æg

Udkastet opererer med begrebet par, men der gives ingen definition på, hvad begrebet dækker. Begrebet optræder blandt andet i følgende bestemmelser:

§ 4. Før opbevaring af udtagne, befrugtede menneskelige æg finder sted, skal kvinden eller parret give skriftligt samtykke til opbevaring. Kvinden eller det pågældende par skal forinden informeres mundtligt og skriftligt om konsekvenserne af opbevaringen.

Stk. 2. Kvinden eller det pågældende par skal samtidig erklære, at de er gjort bekendt med de vilkår og betingelser for opbevaring, der er fastsat i loven om kunstig befrugtning og i denne bekendtgørelse.

§ 6. Udtagne befrugtede menneskelige æg skal destrueres i tilfælde af den ene parts død samt ved parrets separation eller skilsmisse eller ved samlivets ophør, inden der er gået 5 år fra opbevaringstidens begyndelse.

Stk. 2. Befrugtede menneskelige æg må kun anvendes, såfremt kvinden eller parret giver skriftligt samtykke før hver behandlingscyklus.

Intentionen synes at være, at et par opfattes som de to potentielle biologiske forældre, og hvis parret ophører at være par, så må også behandlingen ophøre, således den ene part ikke risikerer at "efterlade gener" i behandlingen. Dette er imidlertid et helt utilstrækkeligt billede.

Indledningsvis kan det bemærkes, at en sådan intention ikke synes at give mening, hvis der er tale om heterolog insemination (insemination under anvendelse af sæd, der ikke er partnerens). En enlig kvinde vil kunne få udtaget æg og få disse insemineret med donorsæd. En kvinde, der lever sammen med en mand, kan få samme behandling, f.eks. i det tilfælde hans sædkvalitet er ringe. Skal de udtagne,

befrugtede æg destrueres, såfremt hun og manden går fra hinanden, og hun dermed bliver enlig?

Tilsvarende hvis der er tale om et lesbisk par. Skal en lesbisk kvinde, der opbevarer befrugtede æg, som er befrugtet med donorsæd, have disse æg destrueret, såfremt hendes partner forlader hende? Det er Landsforeningens holdning, at det ikke kan være tilfældet.

Situationen er dog mere kompliceret. Det er almindeligt forekommende, at bøsser får børn med en lesbisk, som eventuelt kan bo sammen med og/eller have indgået registreret partnerskab med en anden kvinde. Typisk får de biologiske forældre det juridiske forældreskab, mens medmoderen ikke får nogen juridisk tilknytning til barnet. Nogle vælger dog, at det skal være moderen og medmoderen, der får det juridiske forældreskab, og faderen, der ikke har nogen juridisk tilknytning til barnet. Dette kan ske ved stedbarnsadoption.

Det er endvidere i dag også almindeligt at bøsser får børn med enlige heteroseksuelle kvinder.

I disse situationer, hvor bøsser får børn med kvinder, der ikke er deres partnere, forekommer det selvfølgelig lejlighedsvist, at parret er infertilt og har behov for behandling. Landsforeningen er bekendt med adskillige tilfælde.

Bestemmelserne i § 4 og § 6 vedrører udtagne befrugtede æg. Det giver mening at bestemmelseerne i § 4 og § 6, stk. 2 gælder for de potentielle biologiske forældre, men § 6, stk. 1 blander det biologiske forældreskab sammen med den biologiske mors sociale relationer.

Landsforeningen vil foreslå, der foretages følgende justeringer i forhold til udkastet:

§ 4. Før opbevaring af udtagne, befrugtede menneskelige æg finder sted, skal kvinden eller parret, såfremt der er tale om en kvinde og en mand, der søger at få et barn sammen under anvendelse af hans sæd, give skriftligt samtykke til opbevaring. Kvinden eller det pågældende par skal forinden informeres mundtligt og skriftligt om konsekvenserne af opbevaringen.

Stk. 2. Kvinden eller det pågældende par skal samtidig erklære, at de er gjort bekendt med de vilkår og betingelser for opbevaring, der er fastsat i loven om kunstig befrugtning og i denne bekendtgørelse.

~~§ 6. Udtagne befrugtede menneskelige æg skal destrueres i tilfælde af den ene parts død samt ved parrets separation eller skilsmisse eller ved samlivets ophør, inden der er gået 5 år fra opbevaringstidens begyndelse.~~

Stk. 2. Befrugtede menneskelige æg må kun anvendes, såfremt kvinden eller parret giver skriftligt samtykke før hver behandlingscyklus.

Herved opnås at:

- Enlige, der bliver behandlet med anonym donorsæd, er dækket ind
- Hvis en enlig forsøger at få et barn med en mand, skal de begge give samtykke osv.
- Hvis en kvinde, der lever sammen med en anden kvinde, får opbevaret befrugtede æg, der er befrugtet ved anonym sæddonation, skal disse ikke destrueres, såfremt partneren forlader hende eller dør.
- Hvis en kvinde lever sammen med en anden kvinde, og hun ønsker at få et barn med en mand, så skal både hun og manden give samtykke osv.
- En mand ikke uforvarende kan blive far til en tidligere partners barn, idet § 6, stk. 2 netop kræver samtykke fra begge parter. Den stregede sætning i § 6, stk. 1 er således overflødig.

Med ophævelsen af § 3 har Folketinget signaleret, at loven om kunstig befrugtning ikke skal differentiere mellem forskellige familietyper. I modsætning hertil sætter § 6, stk. 1 nye bindinger ind, som refererer til familiens organisering. Også derfor bør denne del fjernes.

Forældreegnethed

Også i bestemmelserne om forældreegnethed optræder begrebet par på utilstrækkelig vis. Ethvert barn har to genetiske forældre, en fysiologisk mor (den fødende kvinde), en eller to juridiske forældre og sociale forældre. Disse forskellige forælderroller kan være dækket af de samme to individer eller af flere forskellige personer.

Intentionen med lovens bestemmelser om forældreegnethed er at minimere risikoen for, at barnet fødes i en familie, der ikke evner at drage omsorg for det. Der må således være tale om en vurdering af de personer, der skal være sociale forældre til barnet. Derfor bør det vurderes, hvilke familiemedlemmer, der vil få karakter af sociale forældre, typisk de voksne i det, der vil blive barnets hjem. Der kunne f.eks. være tale om moderens partner i en situation hvor en lesbisk får et barn med en bøsse. Også disse bør indgå i vurderingen og skal i givet fald give samtykke til inddragelse af anden sagkundskab. Det kan ske ved indsættelse af et nyt punktum i § 20, stk. 1:

Ud over de biologiske forældre, skal forældreegnethedsvurderingen omfatte eventuelle sociale forældre til det kommende barn.

Landsforeningen skal endvidere bede om at få 'seksuel orientering' direkte indskrevet i § 22 som en ikke-afslagsgrund.

Med venlig hilsen

LANDSFORENINGEN FOR BØSSER OG LESBISKE

Anja Bang-Jensen
Familiepolitisk sekretær

Søren Laursen
Retspolitisk sekretær